

FUNGUS

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE NEDERLANDSCHE
MYCOLOGISCHE VEREENIGING

DE GROTE BRUINE BEKERZWAM

Na een weinig hoopvol begin als gevolg van de uiterst geringe hoeveelheden neerslag in voorjaar en zomer is het paddenstoelenseizoen 1934, zij het wat laat, nog zeer goed en vooral bijzonder interessant geworden. Hier in het Noorden was b.v. het aantal zeldzame zwammen opvallend groot, afgezien nog van een vijftal nieuwe soorten voor ons land, waarover later meer.

Onder de Ascomyceten kwamen tal van enorm ontwikkelde exemplaren voor. De hierboven afgebeelde, fraai-gevormde bekerzwam (*Peziza badia*) was 8 cm hoog, 10 cm lang en 8,5 cm breed. Een tere, exotische bloem, waarvan ik thuis nog gedurende een week plezier gehad heb.

DE V.

VERSLAG VAN DE ALGEMENE LEDENEXCURSIES OP ZATERDAG 6 EN
ZONDAG 7 OCT. '34 IN DE OMGEVING VAN NIJMEGEN EN KLEEF

Na de zo uitstekend geslaagde tentoonstelling, het vorige jaar in Haarlem gehouden, schreef het bestuur van de Ned. Mycol. Vereniging dit seizoen weer eens een meerdaagse paddenstoelenexcursie voor hare leden (en introducés) uit. Reeds op de algemene vergadering in Utrecht was de wenselijkheid ter sprake gebracht, deze excursie ditmaal eens in combinatie met de leden van de Duitse „Gesellschaft für Pilzkunde" te doen plaats vinden en dank zij de bemoeiingen der beide besturen zijn de plannen van destijds dan ook verwezenlijkt kunnen worden. Het gevolg was, dat op Zaterdag 6 en Zondag 7 Oct. jl. gemeenschappelijke zwammentochten, respectievelijk in de omgeving van Nijmegen en in de omstreken van Kleef, werden gehouden. Door de langdurige en intensieve droogte, waardoor zich vrijwel het hele jaar 1934 heeft gekenmerkt en die zich ook nog tijdens een zomers-warme Septembermaand door een grote schaarste aan zwammen openbaarde, waren de mycologische vooruitzichten niet gunstig. Het resultaat, dat anders dergelijke pessimistische verwachtingen nog al eens logenstrafte, was daar ditmaal geheel mee in overeenstemming, want er werden, ondanks een ruime hoeveelheid hemelwater op de voorafgaande dagen, betrekkelijk maar zeer weinig paddenstoelen gevonden.

Nadat op Vrijdag 5 Oct. zich reeds enkele enthousiaste leden te Nijmegen hadden verzameld voor het houden van een kleine prae-excursie, waarop nog wel een paar aardige dingen werden gevonden,¹⁾ bracht 6 Oct., de eerste officiële excursiedag, in de loop van de morgen druppelsgewijs tal van belangstellende leden in hotel „de Keizer" samen. Enkele Duitse confraters op mycologisch gebied, w.o. de heren Prof. Killermann, voorzitter van de „D.G. f. P.", Kallenbach, leider van het algemene „consultatiebureau voor gevonden paddenstoelen" in Duitsland en Dr Welsmann, deskundige op het terrein der paddenstoelvergiftigingen, sloten zich daar reeds bij het Hollandse gezelschap aan. Het vrij snelle tempo, waarin de gemeenschappelijke lunch werd gebruikt, had, zonder daarbij de gezelligheid of de spijsvertering ongunstig te beïnvloeden, tot gevolg, dat de ±30 deelnemers mooi op tijd gepakt en gezakt de gereedstaande autobus konden bestijgen om de tocht naar de Plasmolen te aanvaarden.

In de uitgestrekte bossen van de St. Jansberg, een schilderachtig, geaccidenteerd terrein met een rijke afwisseling van loof- en naaldhout, was gedurende de wandeling meer gelegenheid om te genieten van de prachtige natuur, pralend met haar kostbaar, maar vergankelijk herfstkleurig gewaad in het wazig gouden licht van een zonnige najaarsdag, dan van de paddenstoelen, die anders in zo belangrijke mate bijdragen tot de boeiende schoonheid van het veeltintige Octoberwoud. Men kreeg nu in 't geheel niet de indruk midden in het zwammenseizoen te zijn; ganse gebieden waren vrijwel volkomen zwamloos, op enkele plaatsen werd de moeite van het zoeken beloond door de vondst van een aantal meer of minder belangrijke soorten, maar van een rijke paddenstoelengroei was nergens sprake. Dank zij de vele ijverige snuffelaars, die in hoekjes en gaatjes nog van allerlei wisten op te scharrelen, bleken aan het eind van de tocht een kleine 100 soorten te zijn genoteerd, waaronder opvallend veel klein grut. Vermeldenswaard zijn *Flammula gummosa*, *Psalliota echinata*, *Exidia truncata* en *Lycoperdon piriforme*.

Nadat men de droogte van de inwendige mens, veroorzaakt door het vermoeiende klauteren in heuvelachtig terrein, met wat thee of iets anders daartoe dienende, succesvol bestreden had, moest de reis per autobus weer worden voortgezet. Via de Duitse grens, die door enkele formaliteiten enig op-

¹⁾ o.a. *Tricholoma stans*, *Trich. panaeolum*, *Amanita porphyria*, *Cantharellus infundibuliformis*, *Cyphella muscigena* (op *Mnium*).

onthoud veroorzaakte, zonder de goede stemming ook maar in 't minst aan te tasten, bereikte men in het duister Kleef, waar het hele gezelschap mitsgaders koffers en valiezen voor de poorten van het Parkhotel Robbers werd uitgeladen. Het logiesvraagstuk veroorzaakte de gérant van deze overigens aeer ruime inrichting nog wel wat hoofdbrekens, maar kon, dank zij een niet tevergeefs gedaan beroep op het aanpassingsvermogen van de talrijke gegadigden, om getweeën de beschikbare kamers te willen betrekken, op vrij snelle en bevredigende wijze worden opgelost. Van de gelegenheid voor bezitters van de-nachtrust-van-medebewoners-storende gewoonten, om de beschikking over een één persoons-kamer te verkrijgen, behoefde zéér weinig gebruik gemaakt te worden.

Zo zag men zich al weer vrij spoedig in verfriste en opgewekte toestand aan de maaltijd verenigd, waar met behulp van goede spijzen en dranken de interne restauratie van een ieder vlot van stapel liep, slechts een enkele maal onderbroken door het luisteren naar de hartelijke woorden van welkom en waardering, door de beide voorzitters tot de wederzijdse verenigingen gericht. Voor het determineren van onbekende vondsten was 's avonds na de vermoetenissen van het wandelen en het dineren betrekkelijk weinig animo, maar wel werd nog door velen met belangstelling de uitgestalde oogst van deze en de vorige dag bekeken en besproken, waarbij tevens een dankbaar gebruik werd gemaakt van de gelegenheid om met de Duitse collega's, speciaal de deskundigen Killermann en Kallenbach, over enkele duistere gevallen van gedachten te wisselen.

De Zondag moest, althans voor de Hollandse deelnemers, de „clou" van de excursie brengen, namelijk een bezoek aan het „Reichswald", waarvoor de mycologisch afgestemde verwachtingen dan ook vrij hoog gespannen waren. Helaas liep deze tocht buiten ieders schuld, behalve van die der weergoden, min of meer op een teleurstelling uit. Een druilerige, geniepig-doordringende motregen hield reeds 's morgens vroeg de buitenwereld in een vochtig grijs waas gevangen en dat werd er, behoudens enkele bedriegelijke opklaringen, in de loop van de dag niet beter op. De excursionisten (versterkt met een 25-tal leden van de „D.G.f.P."), die zich door het weer natuurlijk niet lieten afschrikken, dropen na enige tijd al net zo hard als de bomen en het struikgewas. Ware er aan al die nattigheid nu nog maar een aangename kant geweest in de vorm van een rijke oogst aan paddenstoelen, dan was men vermoedelijk met vreugde in die nattigheid door blijven soppen, maar de vondsten waren zo gering in aantal, dat men eigenlijk alleen maar gelegenheid had onder de indruk te komen van de onaangename kant er van, in de vorm van klam-vochtige kleding en doorweekt schoeisel. Geen wonder, dat de ene groep na de andere weer de droge en warme beslotenheid van de bus opzocht. Het was ook werkelijk een triest gezicht, die druipe en glimmende dames en heren, kletsnatte mandjes en dozen torsend en ondanks alles nog ijverig naar buit speurend, door het mistige woud te zien trekken. Op velen van hen zullen deze uitgestrekte bossen in al de beklemmende somberheid van een regenachtige herfst dag, verdoezelend zowel de sprookjesachtig-fijne schakeringen van bruine en groene tinten als de contrasten tussen felle lichtplekken en geheimzinnig-diepe schaduwen, niettemin een onvergetelijke indruk gemaakt hebben. Een subjectief, maar uiterst waardevol souvenir van deze dag!

Natuurlijk had de terugtocht naar Kleef, niettegenstaande een licht onbehagelijk gevoel van kleverige vochtigheid bij het grootste deel van het gezelschap, weer in die echt-gezellige stemming plaats, welke zo langzamerhand bij de Mycol. vereniging traditie is geworden. Het schijnbaar onverklaarbare feit, dat enkele deelnemers vrijwel droog gebleven waren, wekte in het begin wel enige verbazing, maar was tenslotte toch weer aanleiding tot extra vrolijkheid.

Na een goede lunch, waardoor allen, die door de nattigheid geleden hadden, spoedig op verhaal kwamen, werd het gezelschap nog een uurtje aangenaam bezig gehouden door Dr Welsmann uit Pelkum b. Hamm (Westfalen), myco-

toxicologisch specialist, die op vlotte wijze een en ander vertelde over verschillende giftige paddenstoelen en over de vergiftigingsverschijnselen, welke na inwendig gebruik daarvan plegen op te treden.¹⁾ De grote ervaring van de spreker, die zich als medicus in een land, waar de consumptie van paddenstoelen op grote schaal plaats vindt, voor dit gedeelte van de praktische mycologie bijzonder interesseert en die de beschikking heeft over een uitgebreid feitenmateriaal, kwam in deze causerie duidelijk tot uiting. De woorden van dank, door de heer Schoevers uitgesproken, waren dan ook alle toehoorders uit het hart gegrepen.

En dat betekende meteen het begin van het einde, want na de gebruikelijke bezigheden, zoals koffers pakken en afscheid nemen, waarbij het op 't laatste ogenblik ontbreken van enkele personen en voorwerpen nog enige stag- en consternatie veroorzaakte, bevond het Hollandse gezelschap zich reeds weer in de autobus en daarmee op de terugweg naar Nijmegen, alvorens beseft werd, dat 't hiermee afgelopen was. Men kwam eigenlijk pas goed tot de werkelijkheid terug, toen de secretaris, als plaatsvervanger van de afwezige penningmeester, vriendelijk, maar ietwat onverhoeds, verzocht te willen afrekenen. Als een zeepbel spatte de troep in de oude keizerstad uiteen, om na een hartelijk „tot weerziens" de diverse woonplaatsen nog dezelfde avond te kunnen bereiken met, hopelijk, de langdurige herinnering aan een paar prettige en leerzame dagen.

Want deze tweedaagse excursie, die nu al weer een paar maanden tot het verleden behoort, mag toch zeker wel uitstekend geslaagd genoemd worden, ondanks het feit, dat enige tijd later pas de grote zwammeninvasie is begonnen, waarop men begin October zo had gerekend.

Maar daar viel niets aan te veranderen.

Oct. '34.

DE VEYE.

ONZE EXCURSIE NAAR BAARN OP 14 OCTOBER JL. (*leiders Reynders en Oort*)

Het was Zondagmorgen 14 October nat en winderig, zoodat het de vraag was, of er wel liefhebbers zouden zijn voor deze excursie. In het treintje van Utrecht naar Baarn trof ik maar één mede-mycoloog, zoodat we ons geen illusies maakten over een groote opkomst. Hoe anders bleek het te zijn, toen we het Buurtstation uitstapten en een 80 à 90 leden en belangstellenden, die alle vol goede moed waren, aantroffen.²⁾ Ook nu hadden de thuisblijvers ongelijk, want al liet de zon ons in de steek, het werd een mooie dag.

's Ochtends werd de excursie gesplitst en zochten we in twee groepen in het Baarnsche bosch en langs de weg naar de Hooge Vuursche. Vooral het Baarnsche bosch leverde veel moois op. Al dadelijk in het begin werd *Leptonia euchroa* gevonden, een prachtig, doorschijnend, geheel violet zwammetje. Verderop troffen we een beuk, waarop 5 exemplaren van *Hydnum erinaceum* groeiden. Deze soort schijnt hier geregeld voor te komen, maar blijft overigens toch een zeldzaamheid, die de meeste deelnemers nooit hadden gezien. Ook een sponszwam (*Sparassis*) werd hier gevonden. Tegen éenen kwamen wij bij onze pleisterplaats bij de Hooge Vuursche aan, waar wij, nadat wij koffie gedronken hadden, de vondsten uitstalden en bekeken. In den middag bezochten wij Buitenzorg, waar weer geheel andere vondsten werden gedaan. Interessant was een tweelingexemplaar van *Boletus bovinus* en *Gomphidius roseus*, waarvan de stelen onderaan stevig vergroeid waren. Een grasveld bij de Blauwe Koepel leverde nog allerlei interessants, vooral op het gebied

¹⁾ De red. hoopt in een volgend nummer een résumé hiervan te kunnen publiceren.

²⁾ Een woord van dank past hier aan de ijverige leden van de propaganda-commissie, de dames de Lint en de Vries en de heer Smits, die naar een 200-tal adressen uitnodigingen verzonden. Het succes is voor een niet gering deel aan hen toe te schrijven! de V.

van de Rosesporigen; *Entoloma clypeatum* en *sericeum* en *Leptonia lampropoda* werden hier aangetroffen. Verder ook een kleine *Psalliota*, die de Veye als *rusiophylla* determineerde. Hier vonden we ook aan de boschrand een kleine *Lepiota*, die tot allerlei discussie aanleiding gaf. De bleeke kleur was misleidend, maar zoowel de Veye als ik waren overtuigd, dat dit een lichte vorm van *Lep. Carcharias* was. — In totaal werden een kleine 150 soorten verzameld. Tenslotte een woord van dank aan ons medelid van Luyk, die zoo vriendelijk was tijd en moeite te geven aan de voorbereiding van deze excursie. Eveneens willen wij den eigenaar van het landgoed Buitenzorg dank zeggen voor de bereidwilligheid, waarmee hij ons toestond zijn buiten te bezoeken. OORT.

Door dit succes aangemoedigd, werd op 28 Oct. jl. nog een tweede propaganda-excursie gehouden naar de Buunderkamp bij Heelsum, waarvan door mij nog geen verslag is ontvangen. Enkele losse berichten doen vermoeden, dat ook hier de opkomst zeer bevredigend was.

DE V.

NIEUWE LEDEN

Hall, Dr C. J. J. van, Kerkstraat 4, Baarn.
Roest, Mevr. L. C. M., Vondellaan 4, Baarn.
Schultz, Ir E. W., Pengok 1, Djokjakarta, Java.
Smits, Mej. F. H., Korte Kleverlaan 15, Bloemendaal.
Stehouwer-Weyerse, Mevr. Chr., „Middenhoeve”, Eiland Rozenburg.
Vries, Mej. J. A. de, Bloemendaalsche straatweg A 8, Santpoort.
Hasekamp, W., Utrechtsche straatweg 13, Heelsum.
Heyn, Dr A. N. J., Botanisch Laboratorium, Lange Nieuwstr. 106, Utrecht.
Sloot, H., Adriaan Pauwstraat 31, Den Haag.
Struve-Reuvers, Mevr. E., Dunklerstraat 52, Den Haag.
Timmers, Mej. H., De Berkjes, Narcislaan, Heelsum.

ADRESWIJZIGINGEN

Houten, J. G. ten, Baarnsche weg 6, Bosch en Duin (Utr.).
Zinderen Bakker, E. M. van, Pr. Mauritslaan 26, Apeldoorn.

BEDANKT ALS LID

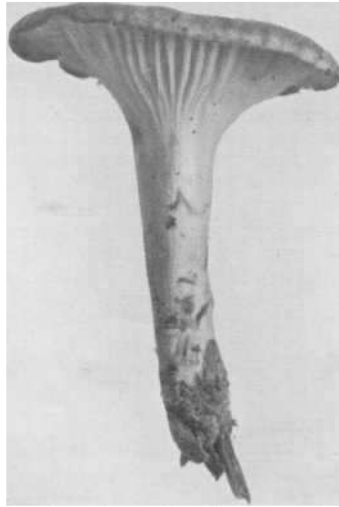
Mevr. Stork, Renkum.
M. van Raalte, Amersfoort.
Ir Geerling, Bilthoven.

OVERLEDEN

Mr W. A. Mees, Rotterdam.

CANTHARELLUS OLIDUS - GEURENDE CANTHAREL

Op de excursie van de afdeling Wageningen van de Nat. Hist. Ver. op Zaterdag 20 Oct. naar de Buunderkamp, werd door Mej. M. J. Mulder, oud- lid onzer vereeniging, een zeer bijzondere paddenstoel gevonden, die nieuw is voor de Nederlandsche flora. Van de bovenkant gezien leek het met zijn ingedeukte hoed net een kleine *Lactarius*. De kleur week alleen wat af van de mij bekende melkzwammen, deze was nl. rossig, met duidelijk rose tint. Bij omdraaien bleek het dadelijk, dat ik met een *Cantharel* te doen had, de dikke

lamellen waren nl. herhaaldelijk gevorkt. Behalve dit volwassen exemplaar, dat ruim 1,5 cm groot was, werden op dezelfde plek nog 3 jonge paddenstoelen gevonden, vermoedelijk van dezelfde soort. Eén werd met wat grond uitgestoken, maar de hoop, dat deze zich verder zou ontwikkelen, is jammer genoeg niet in vervulling gegaan. — Zoowel Ricken als Costantin et Dufour brachten mij onmiddellijk op *Cantharellus olidus* — de geurende Cantharel. Inderdaad bleek hij (waar ik pas na de determinatie aandacht aan schonk) heerlijk naar oranjebloesem te ruiken, ongeveer dezelfde geur als *Hebeloma sacchariolens*. Bresadola geeft er in zijn *Iconographie*, deel 10, plaat 474 een heel goede afbeelding van, alleen heeft hij de lamellen iets te licht gekleurd. Ik geef hier een korte beschrijving van het gevonden exemplaar.

Hoed 1,5 cm, in het midden ingedeukt, met ingerolde rand, glad, eenigszins gevlekt (zooals verschillende *Lactarius*-soorten dat vertoonen), rossig met vleeschkleurige of rose tint. Plaatjes aflopend, vrij dik, met stompe snede, herhaaldelijk gevorkt, lichtgeel. Steel 1,5 cm lang en 3 mm dik, zelfde kleur als hoed. Sporen wit, min of meer ovaal, $4 \times 3\mu$. Basidiën aan de snede 2-sporig, op de vlakken van de lamellen het aantal sporen niet waargenomen. Sterke reuk naar oranjebloesem. Gemengd bosch, 20 October 1934, Buunderkamp bij Ede.

Behalve als nieuwe aanwinst voor onze flora, is deze vondst ook uit planten-geographisch oogpunt belangrijk. Cooke en Rea geven hem voor Engeland niet, Ricken neemt hem wel op en noemt als standplaats: Im Gebirgs-Nadelwald, maar heeft nooit materiaal van een Deutsche vindplaats onder de oogen gehad, wat m.i. voldoende blijkt uit zijn opmerking, dat hij een exsiccaat van Bresadola heeft gekregen. Daar Ricken wel de beste kenner is van de Deutsche paddenstoelenflora, is het zeer waarschijnlijk, dat *Cantharellus olidus* tot nog toe in Duitschland niet gevonden is. Volgens Costantin en Dufour is de soort in Frankrijk zeldzaam, terwijl Bresadola in zijn *Iconographie* alleen Noord-Italië en Frankrijk als vindplaatsen noemt. Ik was niet in de gelegenheid andere handboeken en plaatwerken na te slaan, maar uit deze gegevens

blijkt toch reeds, dat het voorkomen van deze paddenstoel tot een betrekkelijk klein gebied beperkt is en dat deze Noordelijke vindplaats daar geheel buiten valt. Misschien is hij met jonge boomen uit Frankrijk ingevoerd.

Als bijzonderheid zij nog vermeld, dat het exemplaar na 6 dagen in een buisje bewaard te zijn, nog zeer sterk rook. Er begon toen eenige rotting op te treden, zoodat ik het exemplaar moest drogen. Met de reuk was het toen gedaan.

OORT.

DE LEVERTRAANZWAM *Naucoria Cucumis (Pers.) Fr.*

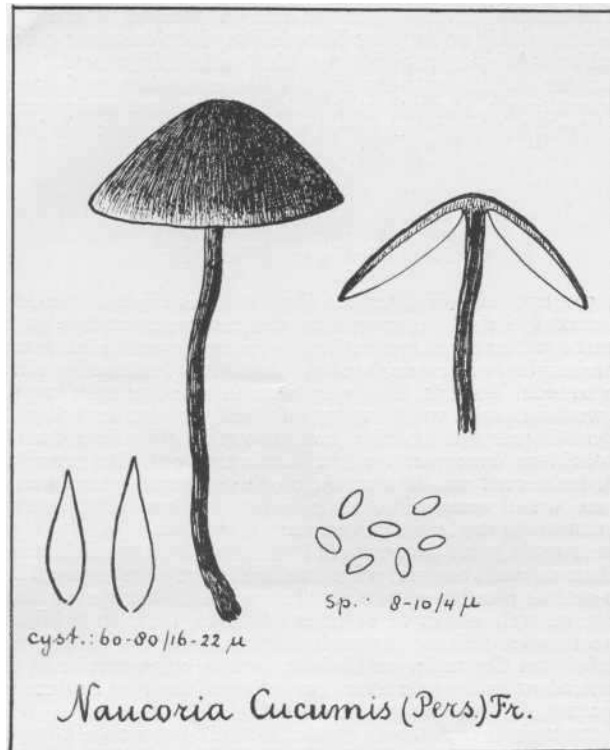
Tijdens een excursie bij Olterterp (Fr.) vond ik bij een boerderij tussen allerlei plantaardige afval één exemplaar van een merkwaardige paddenstoel. Tot de meest opvallende kenmerken behoorde niet zozeer de fraaie combinatie van een bruinzwart gekleurde hoed en steel met vleeskleurige plaatjes dan wel de sterke reuk. Toen ik, thuis gekomen, mijn oudste zoon van 6 jaar aan het flesje, waarin ik mijn vondst zorgvuldig had verpakt, liet ruiken, aarzelde hij geen oogenblik met zijn oordeel: „bah, levertraan !” En inderdaad behoefde aan de juistheid van deze spontane kwalificatie niet te worden getwijfeld. Want ook tal van deelnemers aan de excursie, die de genoemde zwam even onder de neus kregen, waren eensgezind in de uiting van hun reukgevaarwording, variërend tussen die van levertraan en van rottende vis.

De naamsbepaling van deze zwam bleek, ondanks de typische eigenschappen van kleur en reuk, nog wel enige moeilijkheden op te leveren. De min of meer rose-getinte plaatjes en vers gevallen sporenfiguur deden dadelijk een rose-sporige en wel, gezien de algemene habitus, meer in 't bijzonder een *Nolanea* vermoeden. Hierop ingaande komt men bij het determineren volgens de tabel van Costantin en Dufour, zonder enige moeite of twijfel op *Nolanea pisciodora* Fr., nog te meer bevredigend, doordat in deze naam, althans op papier, de vislucht tot uiting komt.

Het microscopisch onderzoek, zonder hetwelk geen enkele bepaling van een niet-algemene soort geheel bevredigen mag en volledig is, bracht echter een verrassing, want niet de verwachte, voor een *Nolanea* karakteristieke rose, hoekige sporen kwamen voor den dag, maar *lichtbruine*, volkomen *gladde* sporen. Bovendien bleek de sporenfiguur, die eerst een rose tint had, na enige tijd bruin geworden te zijn, wat natuurlijk met 't blote oog te zien was. Door de waargenomen sporenvorm en -kleur moest nu de diagnose *Nolanea* wel vervallen en de juiste naam onder de bruinsporigen gezocht worden, waarvoor, gezien weer de algemene habitus van deze zwam, eigenlijk alleen het geslacht *Naucoria* in aanmerking kwam. En evenals de vorige keer bracht ook hier de desbetreffende tabel van C. en D. op vlotte wijze uitkomst, met dit verschil, dat aan de juistheid van de diagnose: *Naucoria Cucumis* Fr., dank zij de hulp van het microscoop, nu niet getwijfeld behoefde te worden.

Gaan we in de litteratuur eens op zoek naar deze *Nolanea*-achtige *Naucoria*, dan vinden we allereerst in Rickens „Blätterpilze” op blz. 217 ¹⁾ een uitstekende beschrijving van deze „Gurken-Schnitzling”, zooals R. ze noemt. Of ze ook werkelijk soms naar augurken of komkommer ruikt, zoals vele auteurs aangeven, durf ik bij gebrek aan voldoende materiaal, niet te beoordelen. Bij mijn exemplaar was dat zeker niet het geval, zodat ik voorlopig meer voor de naam „Fischtran-Schnitzling” voel. In het onderschrift geeft R. met enkele woorden een oorzaak voor de naamsverwarring aan, waar hij schrijft: „die Farbe des Sporenstaubs spielt ins Rötliche, so dass er ohne mikroskopische Untersuchung unter *Nolanea* untergebracht und gesucht werden kann. *Nol. pisciodora* (Ces.) ist ausser Frage identisch.” Deze *Nolanea* komt dan ook verder niet bij Ricken voor.

¹⁾ In Rickens's Vademecum onder no. 839.

In het werk van Rea „British Basidiomycetae” vinden we op blz. 404: *Nol. pisciodora* (Ces.) Fr. = *Naucoria Cucumis* (Pers.) Fr., terwijl bij de eveneens zeer goede beschrijving van deze laatste op blz. 350 de eerstgenoemde naam nog even terloops vermeld wordt, tezamen met enkele andere synoniemen, nl. *Nol. nigripes* (Trog.) Fr. en *Nol. picea* Kalchbr. sec. Quel. Deze zijn dus alle duidelijk het gevolg van een verwisseling met 't geslacht *Nolanea*. Rea wijst verder terecht op de goed gelijkende afbeelding van *Nauc. Cucumis* onder de naam van *Nol. pisciodora* in het plaatwerk van Cooke (Bd. III, pl. 378), maar niet op de m.i. iets minder goede afbeelding onder de juiste naam in Band IV, pl. 452. Het is trouwens duidelijk te zien, dat beide platen dezelfde paddenstoel weergeven.

Bigeard beschrijft in zijn „Flore des champignons superieurs de France” een *Nol. picea* Fr. (Dl II blz. 188) en een *Nol. nigripes* Fr. (id. blz. 192). Men krijgt wel de indruk, dat beide talrijke punten van overeenkomst vertonen met *Nauc. Cucumis*, die op blz. 246 wordt vermeld. Helaas ontbreken bij de eerstgenoemden gegevens over de sporen, maar niettemin lijkt mij de identiteit van dit drietal niet twijfelachtig.

Een bijzonder goede beschrijving en afbeelding vinden we verder nog in de „*Icones selectae Fungorum*” van Konrad en Maublanc (fase. 2, pl. 176), waarbij een opgave van alle synoniemen. Speciaal wordt hierin nog eens gewezen op enkele zeer karakteristieke eigenschappen (zwartbruine steel, reuk) en op het verschil met een *Nolanea* (sporen).

Enigszins afwijkend van de overige auteurs is Bresadola in zijn „*Iconogra-*

phia mycologica" (bd. 17, tab. 810) want hij brengt een andere naam, nl. *Galera cucumis*. De omschrijving geeft volkomen juist onze *Naucoria* weer, maar de afbeelding, waarin werkelijk een typische *Galera*-vorm. tot uiting komt, stemt door de veel te lichte kleur van de hoed, maar vooral van de steel, m.i. niet geheel met de werkelijkheid overeen.

In de Hollandse literatuur is over deze paddenstoel al heel weinig te vinden. De lijsten van in ons land gevonden zeldzame of nieuwe soorten in „de Mededelingen" vermelden slechts tweemaal een vondst, waarvan de eerste (Breda) dateert van 1916, de tweede (Zwolle) van 1920¹⁾. Meerdere waarnemingen zijn niet gepubliceerd, maar daarom kan het ding natuurlijk wel vaker zijn aangetroffen. Zo kreeg ik, even na mijn vondst, een excursieverslag voor „Fungus" van Oort in handen, waarin toevalligerwijze de waarneming van dezelfde zwam in de buurt van het kasteel Middachten bij de Steeg wordt gemeld²⁾. Duidelijk komen hierin weer de op een dwaalspoor leidende *Nolanea*- kenmerken naar voren. Later microscopisch onderzoek bevestigde ook hier de diagnose *Nauc. Cucumis*.

Tenslotte wil ik, waar het om een gemakkelijk herkenbare, maar vrijwel onbekende paddenstoel gaat, nog even een korte beschrijving laten volgen (zie ook tekening):

Hoed: tot 5 cm, eerst *kegel- of klokvormig*, later meer uitgespreid, maar steeds duidelijk bultig, *donker kastanje- of zwartbruin met lichtere, geelbruine, iets doorschijnende rand*, opdrogend meer geelbruin van kleur, kaal en dof, hygrophaan, dunvlezig.

Plaatjes: eerst *geelachtig-rose of vleeskleurig*, later bruin, *dicht opeen*, aangehecht, *daarna ± vrij van de steel*.

Steel: tot 10 cm lang, *in- en uitwendig donkerbruin tot zwart* (met iets lichter gekleurde top), meestal donkerder dan de hoed, kaal en dof, slank, soms onderaan wat verdikt, vaak enigszins golvend, kraakbeenachtig van consistentie, spoedig hol.

Vlees: in de hoed geelbruin, in de steel donkerbruin, *ruikt onaangenaam sterk naar levertraan of rottende vis*, smaak niet waargenomen.

Sporen: in massa eerst rose, later bruin met roodachtige tint, onder het microscoop zeer licht bruin (soms ongeveer kleurloos), langwerpig-elliptisch, glad, 8-10/4 μ .

Cystiden: vrij talrijk, onderaan buikig, naar boven puntig toelopend, 60 — 80/16-22 μ .

Groeiwijze en -plaats: meestal in troepjes op de grond bij voorkeur tussen (ook wel op) stukjes hout en afval, in parken, tuinen en op bouwland. Zelden (?) in bossen (speciaal naalddhout?).

Ik ben wat uitvoerig op het wel en wee van deze zwam ingegaan, niet alleen omdat zij dit, als een bijzonder merkwaardig en zeldzaam product van onze Hollandse paddenstoelenflora verdient, maar ook, omdat het mijn bedoeling was, U daardoor aan te sporen, eens speciaal op het voorkomen van deze levertraanzwam, die ge nu ongetwijfeld zonder moeite zult herkennen, te letten. Natuurlijk houd ik mij aanbevolen voor mededelingen over eventuele nieuwe vondsten !

DE VEYE.

DE REUZENBOVIST

(*Bovista gigantea*)

Hoewel Cath. Cool in haar paddenstoelenboekje zegt, dat de reuzenbovist vrij algemeen voorkomt, heb ik toch nog slechts tweemaal deze zwam in flinke hoeveelheden aangetroffen, nl. in dit jaar en in het seizoen van 1930.

Voor de studie van de phaenologie zou het van belang kunnen zijn te weten,

¹⁾ Nog een derde vondst bij Bussum (1929) is mij bekend geworden.

²⁾ Zie blz. 37.

of de meteorologische toestanden van die jaren overeenkomst vertoonen, nl. of ook het jaar 1930 zich door droogte kenmerkte.

Cath. Cool zegt in haar reeds genoemd boekje, dat *Bovista gigantea* voorkomt op grazige plaatsen. Dat klopte wel in 1930 maar in dit jaar niet. In 1930 vond ik ze op een slecht geëgaliseerd weiland in de kale omgeving van Schagen en dan nog op de hoogste stukken van dat weiland. Daar stonden dat jaar een 50- à 60-tal dicht bijeen. Er waren zeer groote exemplaren bij. Het grootste was 65 cm in doorsnede.

De schooljongens hadden met die dingen voetbal gespeeld en een klein aangrenzend slootje lag er zoo vol van, dat ik, toen ik op een afstand kwam aanrijden, dacht, dat er schapen door honden in de sloot gejaagd waren. De bovisten zijn nl. zeer licht en dreven hoog op het water en hadden bovendien dezelfde grijze kleur, die een schapenvacht hebben kan. Op de foto is een en ander duidelijk te zien. De exemplaren waren toen reeds min of meer overrijp.

Dit jaar vond ik de reuzenbovisten overal, behalve op grazige plaatsen. De kinderen maakten mij attent op exemplaren onder elzenhagen en in tuintjes. De afmetingen waren ook niet zoo gigantisch als in 1930 nl. ± 35 cm in doorsnede. Op het weiland bij Schagen, dat door mij na dien tijd steeds in het oog gehouden werd, heb ik ze niet meer waargenomen, ook niet dit jaar. Wat zou er van die millioenen sporen terecht gekomen zijn ? Of zou dit nog kunnen samen hangen met het feit, dat er in 1930 koeien graasden en dat die die reuzen met rust hebben gelaten, terwijl misschien andere dieren, b.v. schapen ze wel zouden eten ?

Sint-Pancras.

VAN HERWIJNEN.

PARASIETEN

„Die dingen zijn toch allemaal schadelijk hè? Ze vernielen overal den boel en zoo...”

Dadelijk ben je op dreef. De eene keer met wat meer gloed, een andere maal wat kalmer (je bent niet elken dag gelijk gestemd) ga je je betoog construeeren. Dat wanbegrip moet en zal de wereld uit!

En toch: parasitaire zwammen hebben we. Van die lastige dingen, die op gezette tijden maar weer te voorschijn komen. Nou ja, het beste is dan maar ze een-twee-drie af te slaan, dan kunnen ze niet verder woekeren...

Hier dichtbij in een gemeentelijk parkje staat een oude eschdoorn, waarvan denkelijk reeds lang geleden een dikke tak is afgewaaid of om de een of andere

reden is verwijderd. Op de wonde plek heeft zich blijkbaar een pracht-mycelium van de geschubde zadelzwam ontwikkeld. En elk jaar, zoo tegen Mei, komt er een baas van een zwam te voorschijn, die ik in gedachten alvast 30 à 40 cm breedte geef! Met den tuinman heb ik al eens, o zoo ernstig, over dat geval gepraat. Over die zwamvlok in den boom en dat die zwam geen schuld had en niets meer deed dan hetgeen van haar verlangd werd...

Maar ieder jaar wordt de „geschubde” al gauw door den tuinman verwijderd. De een of andere wijsneus mag dan zeggen, wat ie wil: *hij* moet dat goed niet. Vort er mee!

Maar nu in gemoede: spreken ook *wij* niet wat gauw van parasitisme ?

In Meijndel vinden we elk jaar zonder veel moeite onze *Polyporus betulinus*. We mogen hem wel even voorstellen, dachten we (zie foto). Tal van berken daar worden „te gronde gericht” door deze zwam. Maar wanneer we nu heel even denken aan het feit, dat de Haagsche duinwaterleiding daar als-maar de noodige duizenden kubieke meters vocht aftapt, waardoor de bodemgesteldheid, vergeleken bij vroeger, toch wel 'n tikje is veranderd, dan komt dat „parasitisme” dunkt ons in een bepaald licht te staan.

Kunnen we niet vaak, zonder ernstig hoofdbreken, een oorzaak aanwijzen voor het optreden van vele „parasitaire” zwammen?

Rijswijk (Z.H.).

R. KLEIN.

NOGMAALS DE NIEUW-BEERTASCHE PADDENSTOELEN

Het is niet uit zucht naar polemiek of betweterij, dat ik nog even terug kom op de noot van den heer de Veye bij mijn mededeeling in de vorige Fungusaflevering, dat op de Groninger klei „Russula's, Amanieten, *Tricholoma's*, *Boleten* en vele andere toch zeer algemeene geslachten, totaal ontbreken”. Integendeel, ik geef direct toe, dat b.v. *Tricholoma rutilans* er principieel gevonden moet kunnen worden en dat „en vele andere” wel wat lichtvaardig is neergeschreven. Onder de *Agaricaceae* zou ik in dit verband b.v. nog *Lactarius* en de *Cortinarii* willen noemen.

Maar de kwestie is interessant genoeg om er nog enkele woorden aan te wijden. Gaat men nl. de door mij opgegeven soorten, benevens enkele andere die mij thans nog te binnen schieten, na, dan krijgt men het volgende: a. *Collybia velutipes*, *Exidia* sp., *Fomes* sp., *Hypholoma fasciculare*, *Lachnea miniata*, *Lenzites saepiaria*, *Mycena galericulata*, *Polyporus picipes* en *squamosus*, *Ramaria stricta*, *Stereum hirsutum* en *purpureum*, *Psathyrella disseminata*, *Xylaria hypoxylon* en *polymorpha*.

b. *Stropharia* sp., *Coprinus* sp., *Mycena flavoalba*, *Panaeolus papilionaceus*, *Plicaria vesiculosa*, *Volvaria gloiocephala*.

c. *Lepiota clypeolaria* en *procera*, *Helvella crispa*, *Inocybe* sp.

De groote meerderheid zijn houtbewoners dus in hooge mate van de bodemtoestand onafhankelijk. Hierop volgen de mest (en stroo) zwammen, die natuurlijk ook overal kunnen optreden. De laatste groep, die tegelijk de kleinste is, schijnt min of meer indifferent te zijn. Alleen over de niet gedetermineerde *Inocybe* valt niets te zeggen.

Afgezien nu van de vraag of überhaupt een niet houtbewonende *Tricholoma*, *Russula* etc. voorkomt is het interessant na te gaan, waarom de genoemde genera althans uiterst zeldzaam zijn.

Ongetwijfeld is één der factoren hiervan het feit, dat vele soorten van deze geslachten mycorrhizavormers zijn en als zoodanig aan bepaalde boomen gebonden. Voor enkele vertegenwoordigers kon Melin dit aan reïnculturen experimenteel aantoonen en het is slechts een kwestie van tijd dit voor veel andere evenzeer te doen.

Weliswaar komen nu de bijbehorende boomen, voor alles Coniferen, Berk en Populier, wel degelijk in tuinen voor. Maar er is nog een andere zeer belangrijke factor. Evenals vele andere schimmels bleken de door Melin hierop onderzochte vormen (*Boleten*) zeer gevoelig te zijn voor verschillen in zuurgraad: ze hebben een uitgesproken voorkeur voor een zure bodem. Voor de meeste andere, nog niet onderzochte kan men rustig hetzelfde aannemen. En aan deze voorwaarde is op de klei sensu stricto niet voldaan. Slechts daar waar oud bosch is niet alleen, maar bovendien afgevallen bladeren zich lange tijd, zonder verwijderd te worden, ophoopen, mag men verwachten, dat deze op den duur een zure bovenlaag en daarmee een geschikt substraat voor onze boschpaddestoelen zullen vormen. Men zie b.v. ook de vondsten in de Betuwe van de heer Verschuieren in het laatste Fungusnummer. Ook hier niets op de klei zelf, maar mooie vondsten zoodra oud bosch aanwezig is.

Helaas zijn dergelijke plekjes op de Groninger klei zeldzaam.

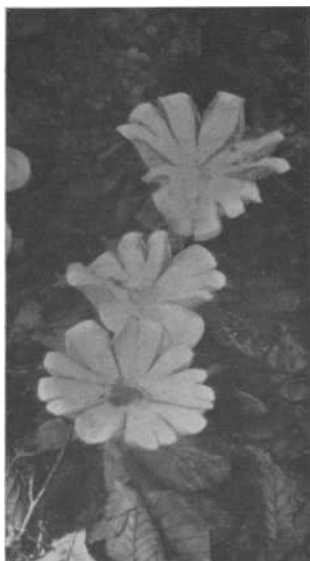
E. T. NANNENGA.

Naschrift.

Mijn opmerking „zou 't wel waar zijn?” bij 't vorige stukje van den heer N. sloeg op de woorden „totaal ontbreken”. Wanneer de schrijver deze ook toen reeds vervangen had door „althans uiterst zeldzaam zijn”, wat hij nu in deze tweede bijdrage doet, dan had ik er zeker géén noot bij geplaatst, want met dit laatste ben ik 't volkomen eens. Maar dat is wat anders dan „totaal ontbreken”, geldend voor alle genoemde geslachten! Als een bewijs er voor, dat sommige daarvan zeker *niet* ontbreken, moge dienen, dat ik dit najaar in de buurt van Noordbroek (Gr.) op klei (weiland) o.a. heb gevonden: *Tricholoma personatum* (vele, grote exemplaren), *Clitocybe rivulosa* (talrijk) en enkele *Hygrophorus*-soorten (*H. psittacinus* bij duizenden), en eveneens op klei (wegkant onder iepen) een paar kleine exemplaren van *Amanita rubescens* en van *Boletus edulis*. Dit bewijst tevens weer, dat er tussen theorie en praktijk, wat betreft de voorkeur van zwammen voor bepaalde grondsoorten, nog wel enig verschil is.

DE V.

TWEE MERKWAARDIGE DROOGTE-VORMEN VAN COLLYBIA MACULATA

Toen ik, in het einde van September, na eenige weken volslagen droogte, eens ging kijken, wat er van de paddenstoelen nog over zou zijn, trof ik twee merkwaardige vergroeiingen van *Collybia maculata*, de Roestvlekzwam, aan, die zonder twijfel door de droogte waren veroorzaakt. In het eene geval waren de zwammen keurig stervormig gescheurd, daardoor sprekend op Margrietten gelijkend. Zelfs het hartje van de bloem was aanwezig: de „roestvlekken” bevonden zich vrijwel uitsluitend in het midden van de zwammen en waren daar vereenigd tot een groote, donker roestkleurige vlek.

De tweede groep toonde een geheel andere vergroeiing: de voet van de zwam was dun, wortelvormig, doch vlak boven den grond verbreedde deze zich tot een dikte van 5 cm.! De geheele steel was bijna houtig als om zooveel mogelijk het daarin nog aanwezige vocht voor verdamping te bewaren. De hoeden waren, in verhouding tot den dikken steel, opvallend klein en dun.

AKKE DE VRIES.

DE PADDENSTOELENVANGST NA EEN DROGE ZOMER

De maand September was in ons heele land, doch vooral in het Oosten, verschrikkelijk droog geweest. Toen ik dan ook de laatste week van die maand met vakantie ging, waren mijn mycologische verwachtingen niet al te hoog gespannen. En inderdaad vond ik, vooral de eerste dagen, opmerkelijk weinig en droge exemplaren. Doch reeds een enkel buitje bracht verbetering aan en — ofschoon een totaal van 125 soorten voor acht dagen zoeken niet overweldigend veel mag heeten — waren er toch verschillende aardige vondsten bij, die de moeite ruimschoots beloonden. Ik noem hier b.v. *Boletus versicolor*, die de laatste jaren steeds meer wordt gevonden, *Collybia laxipes*, *Cortinarius crystallinus*, *Craterellus cornucopioides*, *Helvella macropus*, *Hygrophorus ceraceus*, *Lactarius pyrogalus*, *Mutinus caninus*, *Mycena metata* (alcalische lucht!),

Pholiota erebia en *radicosa* (duidelijk naar bitterkoekjes ruikend), *Stropharia stercoraria* en *Thelephora palmata*. Dat ik al deze soorten heb leeren kennen, dank ik voor het grootste gedeelte aan den heer de Veye, die mijn determinaties met onuitputtelijk geduld corrigeerde. Op deze plaats een woord van hulde voor zijn hulp!
AKKE DE VRIES.

PADDENSTOELENVONDSTEN IN DE OMGEVING VAN CHAAM (N.B.)

De herhaalde oproepen van den heer de Veye in „Fungus” noodzaken mij eens in mijn herinnering te graven, om te zien of daar nog iets van mycologische waarde te vinden is.

Men schrijft niet gaarne, wanneer de ervaring nog gering is. Het voor ons belangrijke, blijkt heel gewoon voor een ervaren mycoloog. Omgekeerd blijkt men wel eens ongemerkt een aardige vondst gedaan te hebben.

Zo heb ik met een groot exemplaar van *Polyporus Schweinitzii* gezeuld in de mening nu eens werkelijk iets bijzonders te hebben. Daar deze paddenstoel mij gewezen was in een zeer jeugdigen staat, vertoonde hij nog een zachtharige opperhuid, prachtig dooiergeel van kleur. Ook was de hoed met heuvelachtige oneffenheden bedekt. Het geheel deed denken aan een smakelijke ommelet op pootjes en leek van boven gezien niet veel op de bruine zwam met de bleke zoom, zoals deze algemeen bekend is. Gisteren nog stond ik bij z'n tweelingbroertje, die ik had laten staan; deze was kolossaal uitgegroeid, donkerbruin en vertoonde door het vele vocht van de laatste dagen zelfs z'n lichte zoom niet meer duidelijk.

Toch komen in onze omgeving vrij zeldzame paddenstoelen voor. In de Lev. Nat. Dl 28, afl. 9 vindt u enkele afgebeeld. Maar alweer: sindsdien zijn enkele opmerkingen, daarbij geschreven, te algemeen gebleken.

Op een kleine tentoonstelling met m'n schooljongens georganiseerd, hebben we ± 150 soorten bijeen gebracht. Wat was ik blij met m'n eerste *Clitocybe odora*; wat heb ik zitten zwoegen over de boleten; hoe verrukt was ik met het sporenwolkje van m'n eerste *Peziza aurantia*.

Ik dank het aan de heeren Clerx en Edy, dat ik tenslotte enkele zwammen

met name kende. Zoo is, wat ik u nu durf aanbieden, voor het grootste deel door hen gecontroleerd.

Van de boleten heb ik hier vlak voor m'n huisdeur *Boletus castaneus* aangetroffen (niet te verwarren met de kastanjeboleet *B. badius*). *Boletus cavipes* komt hier speciaal op „De Hondsdonk” veel voor, bovendien talrijke meer gewone soorten. *B. satanas* of *B. cyanescens* heb ik nog niet kunnen ontdekken. *Peziza aurantia* en *badia* nemen hele terreintjes in beslag; een schooljongen bracht me *Peziza leucomelas*. In het voorjaar staan tussen de anemonen honderden *Pez. hemisphaerica*. Op dezelfde plaats vond ik in de herfst *Hydnum repandum*. *Hydnum coralloides* verschijnt ieder jaar trouw en is nu reeds weer zichtbaar. Eens vond ik *H. molle*, terwijl Mevr. S. Bar.esse Prisse-Roëll eenmaal *H. imbricatum* vond. Veel overeenkomst met een *Hydnum* vertoont *Tremellodon gelatinosus*, die ook reeds weer op het appèl is verschenen.

Onder dennetjes vond ik *Phallus caninus*, de kleine stinkzwam, het vuurrode kopje bedekt met een tiental aasvliegen. Waren ze niet opgevlogen, terwijl ik voorbijging, dan hadden ze door hun aantal het rood verborgen en was me de vondst ontgaan. Enkele andere aardige vondsten zijn nog die van *Gomphidius roseus*, *Leotia lubrica*, *Cantharellus tubaeformis* en *Leptonia euchroa*.

In het droge begin van September zag ik hier *Collybia maculata*, als de enige paddenstoel, die werkelijk met gezond uiterlijk te voorschijn kwam. Vele zwammen hebben echter door de droogte geleden en komen bijna onkenbaar op. Een sponszwam (*Sparassis crispa*) was klein van stuk en donkerbruin verdroogd aan de randen van de gekroesde lobben.

Een weipaal leverde ons het vorige jaar *Polyporus calceolus*(?) Deze herfst hoopten we de zwam wat nauwkeuriger te determineren en de verwachting was dus gespannen. Alle palen (een viertal) van elzenhout brachten hun hoeden voort, maar alle geheel leerachtig ineengeschrumpeld en onherkenbaar voor iemand, die de zwam dit jaar voor het eerst zou zien. Nu is het wachten dus weer op het volgende jaar.

Een exemplaar van *Polyporus hispidus* bracht weer eens een aardige verandering. De zwam zat ±3 m hoog in een eik. Ofschoon Costantin en Dufour als grootste maat 20 cm opgeven, had deze hoed een totale breedte van 43 cm. Het wordt, dunkt mij, tijd om te eindigen. Laat ik nog enkele soorten opnoemen, die niet veel voorkomen. Om te beginnen behoort daartoe de bekende *Lepiota procera*, de Parasolzwam; éénmaal is een Moriëljé gevonden op het Valkenberg. Aardsterren vonden we tot nu toe nooit. Wel het sterzwammetje (*Nyctalis asterophora*) op *Russula nigricans*, waarvan (met *Collybia tuberosa* links) hierbij een foto.

B. J. J. R. WALRECHT.

HET VERKLEURZWAMMETJE

Een vriend van mij vond op het sintelpad naast mijn huis een merkwaardig paddenstoeltje, grauw van kleur en met fraai-roode plaatjes.

Het bleek volgens afbeeldingen en beschrijvingen *Psalliota echinata* te zijn.
Ginneken.

J. F. CLERX.

BOEKBESPREKING

TAKEMO HEMMI, *Studies on some wood-destroying Fungi attacking Conifers in Japan* (Onderzoekingen over eenige houtverwoestende zwammen, die Coniferen aantasten, in Japan). Contributions from the Laboratories of Phytopathology and Mycology, Imperial University Kyoto, No 63; 1933.

Ieder weet, dat ook in Japan de natuurwetenschappen in het algemeen in den laatsten tijd tot grooten bloei zijn gekomen. Dat dit ook voor de mycologie geldt, daarvan legt bovengenoemde publicatie een schitterend getuigenis af.

Het stuk bevat de beschrijvingen van zeven Polyporeeën, die in de Japansche bosschen als houtverwoesters optreden. De vruchtlichamen worden uitvoerig beschreven en afgebeeld op fraaie foto's, deels in de tekst, deels op vijf platen in lichtdruk. Ook vinden wij hier afbeeldingen van de wijze, waarop het hout wordt aangetast. De physiologie der zwammen is in reïnculturen bestudeerd. De aantastingswijze, het type van „rot" wordt nauwkeurig beschreven. Voor den Nederlandschen mycoloog is het interessant eenige goede bekenden aan te treffen, zooals Polyporus Schweinitzii (in het Japansch: Kaimen Take), Polyporus sulphureus (waarvoor vijf Japansche namen worden vermeld, waarvan ik „Hokuchitake" wel de schilderachtigste vind), Trametes Pini, „Matsu-no-Katawa-take", een mondjevol! Al de zeven hier genoemde zwammen leven op Coniferen, verschillende Larix, Abies, Picea, Cryptomeria en Tsuga soorten in Japan en Formosa. Dat zij alle een of meer Japansche volksnamen hebben wijst er wel op, dat ook het volk van oudsher er aandacht aan besteed heeft. Zooals men weet, heeft de Japanner over het geheel veel oog voor de schoonheid van de natuur en vooral ook voor fijne details. De Japansche kunst toont ons dit met groote duidelijkheid. Toch herinner ik mij niet in hun prent- of sierkunst ooit paddestoelen te hebben aangetroffen; wat in verband met de vaak sprookjesachtige schoonheid van vormen en kleuren, die de boomzwammen veelal vertoonen eigenlijk wel vreemd is. Mocht een Funguslezer mij hierover wat meer weten te vertellen, of over afbeeldingen beschikken, die hierop betrekking hebben, dan houd ik mij voor inlichtingen warm aanbevolen.

De bij de publicatie gevoegde literatuurlijst, met talrijke namen van Japansche plantkundigen: Nojima, Hirayama, Kurata, Kanehira, Shirasawa, Yamamoto e.a. toont ons dat de mycologie sinds 1900 zich ook in Japan krachtig heeft ontwikkeld.

FRIESIA, *Nordisk Mykologisk Tidsskrift*; Bd I, Hefte 3; 1934.

Vooraan vinden wij een portret van Jakob Lange, ongetwijfeld de beste kenner van de Deensche zwammen-flora. In April '34 is hij zeventig jaar geworden. De uitgave van zijn groote standaardwerk, Flora Agaricia Danica, is in voorbereiding; er schijnt ongeveer 100.000 kr. mede gemoeid te zijn.

Poul Larsen (Undersøgelses over Storsvampe-Vegetationen paa et vestjyds Hedeomraade) geeft een lijst van de paddenstoelen gevonden in een West-Jutlandsch heidegebied, met naaldhout (den en spar), wilgeboschjes en ander loofhout, zandverstuivingen enz. Bij iedere soort is het karakter van de vindplaats aangegeven: in het naaldendek tusschen mos, aan wegranden, in dicht dennenbosch, op moerassige plekken, tusschen gras enz. De meeste — niet alle — soorten zijn voor ons oude bekenden. Daarna volgt een hoofdstuk over het samengaan van paddenstoelen en boomen. Vreemd, dat hier onder de berkenbegeleiders Boletus scaber en B. rufus niet genoemd worden. In de voorafgaande lijst vindt men voor Boletus scaber de volgende vindplaatsen: onder spar, zeldzaam; tusschen gras en blad; onder eik, hier en daar; en ten slotte ook: onder berk.

Dit doet ons, die de berkeboleet als volstrekt aan de berk gebonden kennen, even nauw als Boletus elegans aan de Larix, wel wat vreemd aan. Voor de vliegzwam wordt nergens het samengaan met de berk vermeld, wel met den en spar. Hoofdstuk III geeft iets over de beteekenis van de paddenstoelen voor de omzetting van de organische stof in den grond. IV handelt over het binnentrekken der paddenstoelen in nieuwe boschaanplantingen. Tusschen een van 120 jaar oud en een van 20 bleek slechts een gering verschil in paddenstoelenflora te bestaan: in de eerste werden 83 soorten geteld, in de tweede 72, in hoofdzaak dezelfde. Dit toont, dat in deze aanplantingen (den en spar op heidegrond) deze flora zich binnen 20 jaar ontwikkelt. De officieele mededeelingen van de Deensche Ver. voor Paddenstoelenkunde geeft het verslag van vier excursies, waarop als zeer merkwaardige vondsten genoteerd werden:

Boletus lividus, *Boletus pulverulentus* en *Polyporus cupreolaccatus*. Voorts het verslag van het Mycologisch Congres te Kopenhagen 15 — 16 Oct. '33, waaraan twee excursies verbonden waren; merkwaardigerwijze vinden wij in het excursieverslag onder de interessante vondsten *Polyporus perennis* vermeld. Uit het verslag van de Algem. Vergadering, in Febr. '34 valt te vermelden, dat het ledental weer gestegen is tot 331. Het overtreft dus het onze aanmerkelijk! V. Hertz hield een voordracht over giftige paddenstoelen, waaruit o.a. zou blijken, dat er in de „Medicinalberetningerne" geen gevallen geboekt zijn van dood van Denen door paddenstoelvergiftiging, wel echter van verscheidene Polen in Denemarken.

Wij mogen uit een en ander misschien afleiden, dat de Denen minstens even enthousiaste paddenstoelenliefhebbers zijn als de Nederlanders, maar dat zij bovendien nog secuurder zijn dan wij.

VAN DER LEK.

EXCURSIE- EN TENTOONSTELLINGSVERSLAGEN

Afd. Amsterdam der Nat. hist. Ver.

Paddenstoelencursus door den heer H. Kleyn voor ±30 leden der afd. (beginners) op 4 avonden. Op overzichtelijke wijze, toegelicht met lantaarn

plaatjes en tekeningen, werd de systematische indeling behandeld, aangevuld door het uitreiken van een uitvoerige syllabus met opgave van determineer- en plaatwerken en besloten met de vertoning van gekleurde lantaarnplaatjes. Door een tiental cursisten werd deelgenomen aan de excursie van de Mycol. vereniging in de omgeving van Baarn.

Excursie op 21 Oct. jl. naar Maarn onder leiding van den heer Kleyn. Ongeveer 135 soorten werden gevonden, waaronder als de belangrijkste: *Cantharellus umbonatus*, *Lepiota carcharias*, *Gomphidius roseus*, *Polyporus rufescens*, *Merulius tremellosus* en *Cordiceps militaris*. De heer de Veye was zo vriendelijk van enige soorten de determinatie te bevestigen van *Cortinarius semi-sanguineus* (de gedeeltelijke vermiljoenzwam) werden verscheidene monstrueuze vormen aangetroffen, schijnbaar van één mycelium, daar alle dicht bij elkaar stonden. Deze doorgroeiing bestond uit meerdere lagen (zie foto); bij de eerste laag waren de lamellen naar boven gekeerd, bij de volgende was de stand normaal.

Afd. Arnhem van de Nat. hist. Ver.

Excursie op 21 Oct. naar het terrein van het kasteel Middachten, onder leiding van Dr Oort. Op de vindplaats van de reuzenbovist (*Lycoperdon Bovista*) werden een drietal stuvende „kinderhoofdjes” aangetroffen. Het vochtige bosterrein rondom het kasteel leverde ±85 soorten op, waaronder *Lycoperdon excipuliforme*, *Mycena fellea* (bitter!, 2e vindplaats in Nederland!) en *lineata*, *Lactarius serifluus*, *Entoloma rhodopolium*, *Cortinarius multiformis*. Op de bekende plek met de geveldde bomen en het houtafval groeiden prachtige houtzwammen, o.a. *Trametes serialis*, *Polyporus varius* en *giganteus*, *Fomes applanatus*. Tussen het beukenblad werd een *Nolanea* gevonden, die nog niet geheel kon worden thuisgebracht. Een donker roodbruine, tot bijna zwarte hoed en een nog donkerder poot, lamellen bruinachtig rose, met een sterke levertraanlucht. Ricken gaf met enige moeite *Nol. mammosa*, Costantin en Dufour *Nol. pisciodora*. De eerste is reeds bekend voor ons land, de tweede nog niet. Er was nog geen gelegenheid om plaatwerken na te slaan. In ieder geval èn door kleur èn door reuk een niet te miskennen soort.¹⁾

Biologenclub te Appingedam.

Excursie op 3 Nov. jl. naar het Slochterbos onder leiding van den heer de Veye. Ruim 80 soorten werden aangetroffen, waarvan als voornaamste zijn te noemen: *Lepiota Forquignoni*, *Marasmius Wynnei* (= *M. globularis*), *Clavaria juncea* en *Polyporus frondosus*.

Afd. 's-Gravenhage van de Nat. hist. ver.

Verschillende excursies in Oct. en Nov. j.l. o.a. naar „Meer en Bosch”, „de Werve” en „Duinrell”, in combinatie met in Den Haag wonende leden der Mycol. Ver., onder leiding van de dames Boetje-van Ruyven, de Lint, Schure en de heer Meulenhoff. Als bijzondere vondsten kunnen worden genoemd: *Lepiota castanea* (2 maal), *Clitocybe splendens* (beide zeldzaam) en een zeer mooi exemplaar van de *duinphallus* met prachtig rode volva.

Afd. 's-Gravenhage van de Ned. Vereniging van huisvrouwen.

Excursie en tentoonstelling respect. op 23 Oct. te „Meer en Bosch” en op 24 Oct. in de Dierentuin te Den Haag onder leiding van Mej. S. de Lint. Beide goed geslaagd. Aardige vondsten waren o.a. *Volvaria speciosa*, *Leptonia euchroa*, *Marasmius erythropus* (?), *Clitocybe dealbata*, *Psalliota haemorrhoidaria* en *Boletus castaneus*. Een causerie van de leidster naar aanleiding van het uitgestalde viel bijzonder in de smaak.

Afd. Groningen van de Nat. hist. Ver.

Excursie op 21 Oct. jl. naar Olterterp onder leiding van den heer de Veye. Door een 40-tal deelnemers werden ±170 soorten gevonden, een rijke oogst. Van de vele bijzonderheden mogen genoemd worden: *Amanita porphyria*, *Mycena acicula*, *Omphalia rustica*, *Entomola nitidum*, *Eccilia rhodocalyx*, *Flammula astragalina*, *gummosa* en *lenta*, *Naucoria Cucumis*, *Cortinarius croceo-coeruleus*, *scaurus* (nieuw voor de Ned. flora, waarover later meer) en *vibratilis*, *Clavaria fistulosa* en *Tremellodon gelatinosum*. Interessant was de vondst van de *gekraagde aardster* (*Geaster triplex*), mogelijk de eerste keer, dat deze buiten de duinstreek werd aangetroffen.

Afd. Haarlem van de Nat. hist. Ver.

Excursie op 23 Sept. jl. in het Naaldenveld onder leiding van den heer van Eyndhoven. Van de ±100 gevonden soorten mogen vermeld worden: *Mycena pelianthina*, *Ganoderma (Fomes) applanatum* en *Otidea onotica* (dit jaar bijzonder talrijk).

Een prachtige trompetvorm vertoonde *Polyporus squamosus forma erectus*. Vermoedelijk heeft deze aan de voet van een boom gezeten en verkreeg de afwijkende vorm door bijzondere omstandigheden.

¹⁾ Zie mijn bijdrage over *Naucoria Cucumis*.

Haarlemse paddenstoelendag op 13 Oct. jl. georganiseerd door den heer G. A. van Schaik in de 2e H.B.S. aan het Santpoorterplein. De Mycol. vereniging was door een inzending vertegenwoordigd. Zowel de tentoonstelling als het inlichtingenbureau voor gevonden zwammen zijn uitstekend geslaagd. Materiaal uit allerlei plaatsen in de omgeving, tezamen ±140 soorten, was aanwezig. Nieuw voor de Ned. flora bleek te zijn *Boletus auriporus* (Peck) Kbh., waarover later meer. Minder algemene of zeldzame soorten waren verder *Lepiota acutesquamosa*, *Tricholoma irinum* en *ionides*, *Pleurotus corticatus* en *algidus*, *Lactarius piperatus* en *zonarius*, *Marasmius cohaerens*, *Pholiota ombrophila* en *Paxillus panuoides*.

Nat. hist. ver. „Ooststellingwerf” te Oosterwolde (Fr.).

Excursie op 20 Oct. jl. naar Oldeberkoop onder leiding van den heer de Veye. Helaas weinig vruchtbaar terrein, waar echter nog ±70 soorten gevonden werden, merendeels zeer gewone.

Natuur-historisch museum „de Pinksterblom”, Linnaeusparkweg 7, te Amsterdam.

Goed geslaagde *tentoonstelling* van 22—28 Oct. '34 in een 4-tal zalen van het sinds 't vorige jaar aanmerkelijk uitgebreide museum. Vermeldenswaard zijn o.a. *Lepiota cinnabarina*, *Hygrophorus agathosmus*, *Tricholoma imbricatum* en het ascomyceetje *Hypoxylon ferruganeum*, dat voor 't eerst in ons land op een paaltje in Over-Holland (a.d. Vecht) gevonden werd. Dit zwammetje, aanvankelijk bruin, groeit later uit tot een zwart-groen, wrattig knobbeltje met witte, stekelachtige verlengingen aan de onderkant.

De voorzitter, de heer van Laar, besprak met enkele leden van de Ned. Mycol. Ver. de mogelijkheid elkaar bij eventuele tentoonstellingen of anderszins wederkerig behulpzaam te zijn. Een denkbeeld, dat evenals het aanbod, om in het museum zo mogelijk eens een paddenstoelencollectie, onder beheer van de Mycol. Vereniging, bijeen te brengen, wel waard is, om eens door het bestuur hiervan onder de ogen gezien te worden.

Natuurhist. Vereniging op het eiland Rozenburg.

Herfsttentoonstelling ten bate van het autofonds voor de wijkzusters, onder leiding van Mevr. Stehouwer-Weyerse. Prachtige verzameling van planten, mossen, paddenstoelen, enz., van de laatste een 90-tal soorten. Een bijzonderheid was de vondst van judasoren op een iepetak.

Dank zij veler medewerking en belangstelling uitstekend geslaagd.

Societas Linneana Harlemensis.

Excursie op 21 Oct. '34 van Beverwijk naar Bloemendaal, via enige buitenplaatsen. Ruim 80 soorten gevonden, w.o. als meest interessante: *Hypholoma lacrymabundum*, *Mycena avenacea*, *Volvaria speciosa* en *Psalliota sylvatica* var. *haemorrhoidaria* (aardbei-rood verkleurend bij verwonding).

Afd. Wageningen van de Nat. hist. Ver.

Excursie op 20 Oct. j.l. naar de Buunderkamp, onder leiding van Dr Oort. Ongeveer 85 soorten werden door ± 25 deelnemers buitgemaakt. Opvallend veel Cortinariussoorten waren aanwezig, waaronder talrijke, die niet direct te determineren waren. Bijzondere vondsten waren *Amanita spissa* (één exempl.), *Tricholoma imbricatum* (overvloedig), *Hydnum ferrugineum* (talrijk) en *nigrum* (enkele exempl.). De allermooiste vondst was die van *Cantharellus olidus*, een kleine rose Cantharel met een heerlijke reuk naar oranjebloesem, nieuw voor de Ned. flora.

Elders in dit nummer meer hierover.

Utrechtse Biologen Vereniging.

Excursie op 13 Oct. naar de Bilt (omgeving van Beerschoten en de Pan) onder leiding van Dr Oort. Een 90-tal soorten werd gevonden, waaronder opvallend veel boleten, o.a. *Bol. cyanescens* en *granulatus*. *Tricholoma*'s en *Clitocybe*'s ontbraken vrijwel geheel evenals roesporigen, behalve *Pluteus*. Weinig bruin- en zwartsporigen. Minder algemene dingen waren *Amanita porphyria* en *virosa* (?), één slecht exemplaar). Een *Tricholoma* uit de terreum-groep werd door de VEYE voor *T. elyroides* (?) gehouden.

DIVERSEN

Verzoek.

Zou iemand zoo vriendelijk willen zijn mij wat materiaal toe te sturen van het „waaierje”, *Schizophyllum commune*? Ik zou graag van zooveel mogelijk verschillende vindplaatsen materiaal willen hebben.

HAN HUIZINGA.

*Kaiser Wilhelm Institut f. Biologie
Abt. Prof. Hartmann, Berlin-Dahlem.*

RICKEN'S „DIE BLÄTTERPILZE” goedkoop verkrijgbaar.

Bij P. F. KOEHLERS ANTIQUARIUM te Leipzig is het grote en belangrijke werk van A. RICKEN „die Blätterpilze”, bestaande uit een deel tekst en een deel afbeeldingen, verkrijgbaar voor de prijs (nieuw) van 25 R.M. (in 2 halflinnen banden), of van 15 R.M. (ingenaaid in 15 afl.). De gewone prijs voor de beide banden is 60 R.M. Over de waarde van dit boekwerk, speciaal wat het tekstgedeelte betreft (uitvoerige makro- en mikroskopische beschrijvingen van alle in Duitsland en aangrenzende landen voorkomende plaatszwammen, merendeels naar eigen waarnemingen) behoeft nauwelijks iets te worden gezegd, want die is genoegzaam bekend. Voor degenen, die het met hun paddenstoelenliefhebberij of -studie ernstig menen, is Ricken's handboek onmisbaar. Zie hier voor onze leden dan ook een mooie gelegenheid, om dit zeldzame werk tegen een zeer matige prijs in hun bezit te krijgen.

Dankbetuiging.

Dr MEULENHOFFF zegt al degenen, die hem Stinkzwam-eieren toezonden, daarvoor hartelijk dank.

Persberichten.

De vermelding van verschillende artikelen over paddenstoelen in kranten en tijdschriften moet tot het volgend nummer uitgesteld worden.

Van de redactie.

In mijn verwachtingen betreffende overvloedige copy voor „Fungus” ben ik gelukkig niet teleurgesteld. Dank zij de vele medewerkers kan ik U hierbij een stevig nummertje aanbieden, waarvan het verschijnen, door drukke bezigheden van mijn kant, helaas wat vertraagd is. Enkele bijdragen moesten voor een volgende uitgave bewaard blijven. *Aan alle inzenders van copy en foto's mijn hartelijke dank.* Mag ik zo vrij zijn, meteen weer Uw hulp in te roepen voor de e.v. Januari-aflevering, die ik graag ± de 15de van die maand zou willen laten verschijnen? Copy en foto's hiervoor zie ik gaarne uiterlijk tot 6 Jan. '35 tegemoet. Ik houd me ook in 't bijzonder aanbevelen voor indrukken, meningen en gegevens betreffende de meer of mindere paddenstoelenrijkdom van het seizoen 1934 uit verschillende plaatsen van het land.

Terloops zij hier nog even vermeld, dat ieder natuurlijk volkomen vrij wordt gelaten in de spellingswijze.

DE VEYE